

Facts and figures: Onveiligheidsgevoelens

In het maatschappelijke discours rond het onveiligheidsgevoel, worden jongeren veelal benaderd als een belangrijke oorzaak van deze gevoelens bij de rest van de bevolking. In de opeenvolgende JOP-monitors is daarom bewust gepeild naar de onveiligheidsbeleving bij jongeren zelf.

Mate van onveiligheidsgevoelens bij Vlaamse jongeren

In het JOP-onderzoek is de onveiligheidsbeleving van Vlaamse jongeren telkens op identieke wijze bevestigd. Dit laat toe na te gaan in welke mate er bepaalde evoluties en tendensen te identificeren zijn in de antwoorden van Vlaamse 14- tot 25-jarige jongeren op de items die hiervoor gebruikt zijn.¹ Op itemniveau kan worden vastgesteld dat voor elk van de voorgelegde stellingen (zie tabel 3.7) het percentage respondenten dat (helemaal) akkoord gaat, een constante toename kent. Zo valt op dat, hoewel nog steeds maar een relatief kleine minderheid met deze stelling akkoord gaat, in 2013 meer dan dubbel zoveel jongeren akkoord gaan met de stelling dat ze uit angst dat hen iets overkomt 's avonds niet meer alleen op straat durven komen: in 2005 ging nog maar 8.7 % hiermee akkoord, in 2013 bedraagt dit aantal 17.7 %. Ook bij het item dat je 's avonds op straat extra voorzichtig dient te zijn, valt de grote toename van het aantal jongeren dat hiermee akkoord gaat op; dit percentage is de voorbije acht jaar gestegen van 53.3 % in 2005 naar 69.9 % in 2013. Bij de andere items is ook een graduele toename vast te stellen, maar deze is minder uitgesproken dan bij deze twee stellingen.

Hoewel we voorzichtig moeten zijn om op basis van drie afzonderlijke metingen sterke conclusies te formuleren – analyses van de Belgische Veiligheidsmonitor die een langere tijdsperiode besloeg (1998-2007) wijzen in deze context meer op fluctuaties dan op consistente stijgingen (Pleysier, 2010) - blijven dit relatief opvallende stijgingen. Vooral de ervaren onveiligheid van de publieke ruimtes tijdens de avond lijkt bij Vlaamse jongeren in de voorbije acht jaar relatief sterk toegenomen.

¹ Belangrijk in deze context is dat in de meest recente JOP-monitor (i.c. JOP-monitor 3) twee items niet langer zijn bevestigd. Om een betekenisvolle en betrouwbare vergelijking tussen de verschillende afnames toe te laten, zijn daarom in de eerste twee monitors telkens gemiddelde scores berekend op basis van de zes items die in elk van de JOP-monitors bevestigd zijn.

Tabel 1. Antwoordverdelingen op de items rond de onveiligheidsbeleving van Vlaamse 14- tot 25-jarigen in JOP-monitor 1, 2 en 3 (in %).

		(Helemaal) Niet Akkoord	Tussen Beide	(Helemaal) Akkoord	Totaal
Het is vandaag de dag te onveilig om kinderen alleen op straat te laten	JOP I	28.0	39.7	32.2	2478
	JOP II	26.7	35.0	38.3	2410
	JOP III	26.3	31.4	42.2	2175
Uit angst dat mij iets overkomt, durf ik 's avonds niet meer alleen op straat komen	JOP I	73.7	16.6	9.7	2481
	JOP II	68.4	16.6	15.0	2412
	JOP III	61.9	20.4	17.7	2170
's avonds moet je op straat extra voorzichtig zijn	JOP I	17.9	26.4	55.7	2480
	JOP II	11.7	24.6	63.6	2413
	JOP III	10.0	20.1	69.9	2173
De laatste jaren zijn de straten onveiliger geworden	JOP I	15.7	29.6	54.7	2459
	JOP II	14.8	26.8	58.4	2400
	JOP III	13.0	24.0	63.0	2171
Uit angst om overvallen te worden, durf ik niet meer in bepaalde wijken komen	JOP I	44.4	25.5	30.1	2485
	JOP II	40.6	25.6	33.8	2405
	JOP III	33.6	25.6	36.3	2167
De politie is niet meer in staat om ons nog te beschermen tegen criminelen	JOP I	32.8	36.9	30.4	2479
	JOP II	33.0	34.7	32.2	2398
	JOP III	27.6	36.1	40.8	2170

Bron: JOP-monitor 1, JOP-monitor 2 & JOP-monitor 3

De vaststelling dat doorheen de opeenvolgende JOP-monitors een steeds groter aantal respondenten (helemaal) akkoord zegt te gaan met de voorgelegde stellingen, vertaalt zich ook in de gemiddelde score op de somschaal die op basis van deze zes items kan worden geconstrueerd. Terwijl de gemiddelde score in JOP-monitor op deze schaal 48.91 bedroeg, is deze in JOP-monitor 3 tot 55.25 toegenomen. Hoewel dit een opvallende stijging is, geldt hierbij dezelfde voorzichtigheid als bij de interpretatie van de afzonderlijke items: hoewel deze resultaten een stijging van het onveiligheidsgevoel suggereren, is een blijvende analyse op langere termijn noodzakelijk om deze tendens bevestigd dan wel genuanceerd te zien.

Tabel 2. Gemiddelde somscore (0-100) op de schaal voor onveiligheidsgevoelens in JOP-monitor 1, JOP-monitor 2 en JOP-monitor 3 (14- tot 25-jarigen)

	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde score	Standaarddeviatie
JOP-monitor 1 (2005-06)	2435	0	100	48.91	17.06
JOP-monitor 2 (2008)	2276	0	100	52.72	17.35
JOP-monitor 3 (2013)	2172	0	100	55.25	18.25

Bron: JOP-monitor 1, JOP-monitor 2 & JOP-monitor 3

Onveiligheidsgevoelens naar achtergrond

Vervolgens gaan we voor de jongeren uit JOP monitor 3 (2013) de samenhang na tussen onveiligheidsgevoelens en enkele sociaal-demografische kenmerken (tabel 3). We vergelijken gemiddelden door middel van Anova analyse met een post hoc Bonferroni test. Uit deze analyses blijkt op de eerste plaats een belangrijk verschil tussen jongens en meisjes: de gemiddelde score van meisjes (59.03) ligt significant hoger dan die van jongens (48.88). Dit is geen verrassende bevinding; een dergelijk verschil komt in zowat elk onderzoek naar het maatschappelijk onveiligheidsgevoel terug.

Ook tussen de onderwijsvormen kan een belangrijk verschil worden vastgesteld, waarbij jongeren die in het aso/kso les volgen of les hebben gevolgd (51.89) lager scoren dan jongeren die in het tso les volgen of gevolgd hebben (55.24), die op hun beurt een lagere score hebben dan jongeren uit het beroepssecundair onderwijs (59.23). Al deze verschillen zijn significant.

Leeftijd blijkt relatief weinig samen te hangen met het gerapporteerde onveiligheidsgevoel; enkel tussen de jongste en oudste leeftijdsgroep is er sprake van een significant verschil. 14- tot 18-jarigen (55.82) scoren in dit geval hoger op deze schaal dan 26- tot 30-jarigen (53.04). Hoewel de verschillen tussen de drie onderscheiden leeftijdsgroepen niet groot zijn, althans niet in vergelijking met geslacht en onderwijsvorm, suggereert dit dat het onveiligheidsgevoel enigszins afneemt doorheen de leeftijd.

Tot slot blijkt er ook een significant verschil in onveiligheidsbeleving op basis van het opleidingsniveau van de ouders. Jongeren waarvan geen van de ouders hoger opgeleid zijn, rapporteren een hoger onveiligheidsgevoel (57.78) dan jongeren met minstens één hoger opgeleide ouder (51.73).

Tabel 3. Anova met post hoc bonferroni test van onveiligheidsgevoelens en sociaal-demografische kenmerken bij 14-30 jarige jongeren uit JOP monitor 3 (2013)

	Gemiddelde onveiligheidsgevoelens	N
<i>Geslacht</i>		
Man	48.88	1348
Vrouw	59.03***	1740
<i>Leeftijd</i>		
14-18	55.82	417
19-25	54.75	1266
26-30	53.04a	984
<i>Onderwijsvorm</i>		
aso	51.89ac	1485
bso	59.23ba	731
tso	55.24bc	841
<i>Opleidingsniveau ouders</i>		
Geen ouder hoger diploma	57.78	1352
Ten minste één ouder hoger diploma	51.73a	1616

Note: Per variabele zijn de kolomgemiddelden die significant van elkaar verschillen een ander subscript.